SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:431

av Magnus Resare och Lotta Björklund (båda M)

Flygledning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket bör ändras så att ägarformen inte ensam avgör om flygtrafikledningstjänst i anslutning till en flygplats får konkurrensutsättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en generell ensamrätt för en statlig utförare endast bör övervägas om behovet är tydligt belagt och mindre ingripande alternativ inte är tillräckliga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förbättra förutsättningarna för långsiktig konkurrens genom konkurrensneutral reglering, tydliga funktionskrav och jämförbar uppföljning av kostnad, kvalitet och beredskap och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenska flygplatser måste kunna leverera säkra och tillgängliga tjänster med ansvarsfull användning av skattebetalarnas pengar. Staten ska ange kraven, kontrollera att de följs och säkerställa totalförsvarets behov. Valet av utförare bör däremot grundas på dokumenterad prestation och lämplighet, inte automatiskt på flygplatsens ägarform.

Gällande lag innebär att flygtrafikledning vid statligt kontrollerade flygplatser ska ombesörjas av den myndighet regeringen bestämmer, medan andra flygplatser kan anlita en certifierad utförare. Om ytterligare regionala flygplatser tas över av staten försvinner deras möjlighet att upphandla tjänsten, även om den befintliga lösningen fungerar väl och är ekonomiskt fördelaktigt. Det innebär ett leverantörsbyte som följer av ägarförändringen snarare, än av en separat bedömning av säkerhet, kvalitet och kostnad.

SOU 2026:60 bedömer att LFV:s (Luftfartsverket) övertagande kan medföra ökade kostnader. Utredningen anser att kostnaden kan vara motiverad av behovet av statlig kontroll, men redovisar inte någon aktuell jämförande beräkning som visar kostnaden eller att kontrollen förutsätter ett monopol. Innan konkurrensen begränsas bör regeringen därför visa vilket konkret problem som ska lösas och varför certifiering, tillsyn, upphandlingsvillkor och beredskapsavtal inte räcker.

Konkurrens leder inte automatiskt till lägre kostnader eller bättre kvalitet utan det skall också vara styrande och tydliga regler för detta. Den ger dock beställaren möjlighet att jämföra pris, bemanning, teknisk lösning, kontinuitet och utvecklingsförmåga. För detta krävs professionella upphandlingar, tillräckligt långa avtal och krav som är möjliga för flera kvalificerade aktörer att uppfylla. Anbud från LFV måste kunna jämföras med andra anbud på transparenta och konkurrensneutrala grunder där samtliga kringkostnader också behöver redovisas från den statliga aktören.

Uppföljningen bör omfatta flygsäkerhet, driftskontinuitet, tillgänglighet, kostnader, bemanning, kompetensförsörjning och innovation. Avtalen bör vara funktions- och prestationsbaserade och ge utrymme för exempelvis digitalisering, automation och nya sätt att samordna tjänster, utan att säkerhetskraven sänks.

Statliga monopol kan vara motiverade när det finns tydliga och belagda skäl. En generell ensamrätt bör däremot inte införas av oklara grunder om försiktighet eller organisatorisk vana. Idag genomgår exempelvis flygtrafikledare säkerhetsklassning oavsett vilken arbetsgivare man har. Regeringen bör utveckla en modell där staten behåller kontrollen över regelverk, tillsyn och beredskap samtidigt som flygplatserna kan välja den utförare som bäst uppfyller fastställda krav.

Magnus Resare (M) *Lotta Björklund (M)*